

“Cal una segona onada de fusions entre caixes”

Durant els últims dotze mesos han passat moltes coses en el sector de les caixes d'estalvi. Fa un any us imaginàveu que tancau l'any amb aquest escenari?

—Sabíem que la situació de les caixes d'estalvi podia acabar en el que ha acabat perquè des del principi es va percebre com els resultava de complicat accedir al finançament així com la seua major exposició al crèdit promotor. Moltes d'aquestes qüestions són difícils de preveure, almenys quant a intensitat, però indubtablement les caixes presentaven més debilitats. Per desgràcia la crisi ha vingut a confirmar-ho.

—Per què es va arribar a eixe punt? Aquesta primavera vam viure una situació en què fusionar-se semblava quasi una qüestió de vida o mort.

—Va semblar que era així per dues raons: en primer lloc, per la concentració de les carteres en el crèdit promotor; en segon lloc, per problemes de solvència. Fusionar-se era una qüestió de vida o mort per poder gestionar adequadament l'endeutament, els problemes de solvència i també per poder gestionar correctament la diversificació de les carteres. Hi ha un tercer problema, sobretot en el cas de les caixes, i que és la sobrecapacitat, ja que des de principis dels vuitanta s'han obert moltes oficines.

—La sensació era que el canvi va ser obligat, imposat pel regulador.

—El regulador, durant la primera etapa de la crisi, va anunciar *urbi et orbe* que el sector anava a reestructurar-se i. El dubte és si el que s'ha caminat fins ara és suficient o si caldrà una segona onada de fusions. La meua opinió és que cal que hi haja una major concentració d'entitats. Encara hi ha entitats de dimensions mitjanes molt localitzades que podrien tindre guanys en la distribució de les seues carteres no només en l'àmbit geogràfic sinó també en l'àmbit sectorial. Per tant, seria bo avançar en eixa direcció.

—Pronostiqueu una segona onada

El 2010 ha estat un any decisiu per a les caixes d'estalvi. Fem balanç amb Manuel Illueca (València, 1970), professor de comptabilitat i finances de la Universitat Jaume I de Castelló, que adverteix dels perills que representa no abordar el problema de la politització dels òrgans de govern.

de fusions, doncs?

—Pronosticar és difícil, però jo donaria suport a eixa perspectiva. Cal esperar la publicació de les dades d'exposició al sector immobiliari que han de fer-se públiques durant el mes de gener.

—Ja sabem que Bancaixa acumula uns actius immobiliaris sense vendre per valor de 3.596 milions d'euros i CAM de 3.212.

—No és casual que ho hagen publicat un 23 de desembre. Les dades no són bones, ja que estem parlant que les dues caixes valencianes tenen el 10 per cent dels actius adjudicats del sistema bancari espanyol, que està en l'entorn de setanta mil milions d'euros. Quin és el futur dels actius adjudicats? Cal saber que el Banc d'Espanya ha publicat una norma segons la qual, quan t'adjudiques un actiu —això vol dir que cancel·les un deute i a canvi et quedes amb els terrenys, cases... acabats o sense acabar—, això té la virtut per al banc que eixos

préstecs que anaven a entrar en morositat ja no ho fan. Això va fenomenal per cuinar la ràtio de morositat, que és la ràtio que habitualment els mercats financers miren per saber quin és l'estat de la cartera de crèdits.

—O siga, que és un engany?

—El Banc d'Espanya ho anomena gestió activa de la cartera de crèdits. El que aconseguixes és una millor ràtio de morositat, però a canvi tens actius de dubtosa venda, amb la conseqüència final que no tens liquiditat.

—En algunes fusions s'han unit entitats que, quant a exposició immobiliària, tenen xifres molt negatives. Com pot ser que d'ací sorgeixi una entitat millor posicionada?

—Quan parlo d'açò em referisc a la diversificació de les caixes d'estalvi per sector d'activitat. Si ajuntes dues caixes d'estalvi de dimensió gran, el resultat que obtens és que tens una cartera global molt més diversificada. Les anàlisis mostren que gràcies al procés d'integració l'entitat resultant s'aproxima més a una cartera plenament diversificada, molt més que no cada entitat per separat.

—El BE va deixar clar des del principi que les fusions s'havien de fer amb criteris d'eficiència empresarial. S'ha respectat aquest criteri?

—La veritat és que moltes dades no han transcendit. Cal pensar que els SIP encara no han entrat en funcionament i que tardarem temps a vore els resultats reals. En canvi, en els projectes de fusió que es presenten davant el BE sí que hem vist propostes de reducció de la capacitat productiva instal·lada, acomiadaments..., que són qüestions imprescindibles en aquest moment. Cal pensar que les caixes necessitaran més capital per a l'aprovació dels acords de Basilea III i que l'aixeta del mercat està tancada. Per tant, la generació interna de rendiment serà absolutament essencial en els pròxims mesos perquè aquestes entitats aconseguixen els seus objectius. Ara per ara, forçar una reestructuració amb millores potencials en els comptes de resultats és un objectiu de primer ordre. En aquest sentit, sí que s'ha estat prou escrupolós en anar buscant una reestructuració d'activitats, del negoci, amb l'objectiu de generar més rendibilitat. Amb tot, no és menys cert que hi ha altres fusions que generen més dubtes.

Em refereixo a les caixes gallegues, les caixes catalanes... Ací tinc més dubtes pel que respecta a diversificació del risc.

—**I en el cas de les dues caixes valencianes, què opineu d'eixes dues fusions?**

—Hi ha dues maneres de vore-ho. D'una banda, et fa pensar quan veus que en altres territoris s'han unit dues caixes d'un mateix territori. Em pareixen bones operacions perquè, tal com han reclamat els mercats, en fusions interregionals com les de la CAM i Bancaixa haurien de desaparèixer les sospites de politització. El que passa és que ens estem trobant que en els seus primers passos el problema de la politització es reproduïx. M'agradaria que en aquesta segona onada hi hagueren fusions que allunyen les entitats dels criteris polítics que tant de mal fan a la imatge del sistema.

—**Des del vostre punt de vista, una hipotètica fusió entre CAM i Bancaixa haguera estat tan negativa?**

—Per respondre aquestes preguntes caldria disposar de la informació interna que en eixe determinant moment tenien els qui finalment van prendre la decisió i de la qual nosaltres no disposem. No puc parlar de la qüestió de la solvència perquè no tinc les dades per fer una valoració. Des del punt de vista de la diversificació geogràfica i del crèdit, el que ens diuen les anàlisis és que una fusió entre Bancaixa i CAM hauria tingut uns resultats molts similars als de la mitjana del resultat dels processos de fusió, i per davant d'altres projectes ja en marxa.

—**Per tant, hi ha aspectes tècnics que no desaconsellaven la fusió...**

—Anem a pams. Jo des del principi no era partidari d'eixa fusió perquè creia i crec que les fusions interregionals són una bona oportunitat perquè es produeixi la despolitització i la professionalització dels òrgans de govern. En els SIP que ara tenim veiem carteres més diversificades del que tindriem en el cas d'una fusió Bancaixa-CAM. Per tant, ací no hi ha res a dir. Ara bé, si ho compares amb altres entitats que han comptat amb fons del FROB i han hagut de fusionar-se, la situació de Bancaixa i CAM no haguera estat pitjor en aquest terreny.

—**La llei de caixes que es va aprovar en 2010 deia explícitament que volia impulsar la despolitització dels**

PRATS I CAMPS

òrgans de les caixes. S'ha aconseguit a la vista dels primers passos?

—Crec que és absolutament imprescindible aconseguir-ho. El que ha passat durant les dues últimes dècades ha sigut que les caixes s'han expandit per tot el territori al recer del *boom* immobiliari. Es podria pensar que la seua situació actual es deu exclusivament a una qüestió de mala sort perquè van créixer en una fase en la qual s'originaren els desequilibris actuals. Aquesta tesi ens portaria a concloure que els òrgans de govern no són responsables de la situació actual.

Però els problemes que hi ha actualment no són només una qüestió de mala sort. Els estudis demostren que hi ha un problema de gestió perquè s'han assumit riscos excessius. Això ha passat a causa de la politització, és a dir, al fet de tindre en els òrgans de gestió persones d'experiència inadequada, amb

un grau de formació insuficient i amb compromisos polítics... A més, hi ha un problema de manca de control per part del mercat. Per què? Perquè les caixes no tenen accions que cotitzen en el mercat amb drets polítics i per tant no pot hi haver un grup d'accionistes que utilitze els drets polítics per disciplinar els òrgans de govern, reemplaçar els gestors ineficients i col·locar-ne d'altres. I això desperta suspicàcies. Qualsevol inversor internacional que analitze aquesta qüestió ho veu amb una certa preocupació. Per tant, era necessari canviar el model perquè el que hi havia estava esgotat. Ho estava perquè les caixes necessiten capital i, per tant, necessiten disposar d'accions amb drets polítics que puguin ser venudes. Necessitaven poder emetre accions i, en segon lloc, calia donar entrada als mecanismes de disciplina de mercat.

FRATSI L CAMPS

—Heu estudiat a bastament el tema de la politització i els seus efectes sobre els resultats...

—Sí, en diversos articles hem posat de manifest els problemes que tenen aquestes entitats a causa del seu govern corporatiu. Són articles que s'han centrat en quina és l'experiència, la formació i l'afiliació política de les persones que estan en els òrgans de govern i quina és la rendibilitat que donen les entitats.

—I què n'extraieu d'aixos estudis?

—Si hi ha una baixa rendibilitat, el normal és que hi haja mecanismes de disciplina que facin que els mals gestors abandonen el seu lloc de treball. Això passa en els bancs comercials, però no en les caixes d'estalvi. També tenim un treball d'investigació en el qual tractàvem de vore fins a quin punt hi ha indicis d'influència política en les estratègies d'expansió de les caixes i també hem tractat de contrastar com les composicions dels consells, en funció de la presència de governs autonòmics són determinants a l'hora de mesurar l'apetit pel risc. El que veiem és que, en termes generals, l'existència de governs autonòmics amb drets de vot en el consell determina una expansió més agressiva del crèdit fora del que tradicionalment eren les zones d'actuació històrica de les caixes. Veiem, per tant, que eixe major grau d'expansió s'ha traduït en préstecs a empreses amb pitjors dades comptables i pitjor qualitat de la informació.

—En el SIP de Bancaixa i Caja Madrid ja han col·locat un exalcalde del PSOE i un exregidor del PP.

“Assistim al final d'un model de caixes d'estalvi”

—Aquestes dades han causat una gran insatisfacció entre els analistes. No és això el que esperàvem. No s'ha fet aquest viatge per arribar ací.

—S'estan deixant els deures sense fer?

—En aquest sentit, sí. Esperem que les coses comencen a canviar, perquè el país ho necessita. De fet, ja hi ha propostes sobre la taula perquè el Banc d'Espanya condicione el finançament del FROB al fet que realment hi haja indicis clars i verificables no només pel Banc d'Espanya sinó també pels analistes que aquests òrgans de govern es professionalitzen.

—El BE ha intervingut dues entitats. Podria intervindre sobre més?

—Sembla que el Banc d'Espanya va pel camí de solucionar aquests problemes a través de les fusions. Si hi ha problemes durant el 2011 no descartaria que hi haguera més fusions. De fet, crec que seria necessària una segona onada de fusions d'entitats de mida mitjana.

—Creieu que vorem bancs participant en els accionariats dels SIP?

—Hi ha qui opina que hi haurà fusions entre bancs i caixes i aquest és un escenari que no descartaria.

—Un dels principals incentius per a les fusions era el FROB. La fu-

sió Bancaixa-Caja Madrid va rebre 4.464 milions d'euros, mentre que la CAM-Cajastur, 1.493. Creieu que pot passar que no puguem tornar els diners? I en eixe cas, què passarà?

—Per descomptat que és un escenari que hauríem de contemplar. El FROB es reserva el dret de convertir aquests préstecs que fa a cinc anys al 7,75 % en quotes participatives de les caixes amb dret a vot en cas que no es retornen. En el cas de Caja Madrid i Bancaixa, tal com han valorat el capital inicial en el SIP, podria donar-se que el FROB, i per tant l'estat, participara en un 28 % en el capital de l'entitat de nova creació, la qual cosa és novament un problema des del punt de vista d'un inversor internacional.

—Hi ha possibilitat de fer volta enrere en els SIP?

—Per descomptat que no. No crec que hi haja volta enrere. Pensa en les hores que s'han consumit a gestionar aquests SIP, com ha sigut de llarg i com ho serà, en preparar la informatització, les bases de dades... Com a valencians, el que està passant es realment una pena. València, com a ciutat, ha perdut la base operativa d'una gran empresa.

—Els qui han impulsat l'operació de Bancaixa diuen que no hi ha pèrdua de poder perquè la seu social queda a València...

—És clar, i la seu de Bancaixa està a Castelló i això, a la pràctica, resulta totalment intranscendent! El nucli de decisions fins ara estava al carrer Pintor Sorolla, a València.

—Creieu que d'ací a deu anys continuarem parlant de caixes d'estalvi?

—Als Estats Units, en la crisi dels *saving and loans*, a la dècada dels vuitanta, aquestes entitats van desaparèixer. Eren entitats no sotmeses a control polític, com les nostres, però que sí que tenien governs corporatius dèbils. Això va motivar que els òrgans de govern assumiren un risc excessiu, i van acabar fent fallida, la qual cosa va tindre uns costos terribles. Finalment quasi van desaparèixer.

—O siga que les caixes poden seguir el camí dels *saving and loans*?

—Segurament assistim al final d'un model tal com l'hem conegut fins ara. Esperem que siga per a bé.

Violeta Tena